

Minden üres

Száraz Miklós Györggyel Ayhan Gökhan beszélget

A Lovak a ködben 2001-ben jelent meg először. Miért lett aktuális a regény újbóli kiadása?

2001-ben, a Magyar Könyvklub fénykorában jelent meg a regény, és hamar elfogyott, pedig több utánnomása is volt. Úgy nyolc-kilenc éve kérte a második kiadás jogát a Helikon, aztán meg az Alexandra, de akkoriban más terveim voltak, azt mondtam, inkább majd akkor, ha befejeztem azokat a munkákat, amiken éppen dolgozom. Most viszont kifejezetten örülök az új kiadásnak.

Az írói fejlődés és tapasztalat – 14 év nem kevés idő – segítette a „javítás” során? Miket javított a könyv második kiadásában?

Ma nem így írnám meg ezt a könyvet, de csak azért nem, mert ma nem is tudnám így írni. Az viszont eszembe sem jutott, hogy átírom. Ez így van kész. Ez a könyv ez. Az sem fordult meg a fejemben, hogy a cselekményen, a szereplőkön változtassak. *A Lovak a ködben* egy mesefolyam. Szövegtenger. Burjánzó, barokkos próza. Tele szabadjára engedett indulatokkal, érzelmekkel. Van, aki imádjá, s van, akinek ez sok. A javítás annyit jelent, hogy itt-ott óvatosan visszanyestem a szövegből. Az első oldaltól az utolsóig. Ott, ahol a mese előmlő folyóvizei, kanyargó patakjai és

erecskéi mintha pangni látszottak volna. Ahol már talán túl sok volt. Az olvasók észre sem veszik.

A könyvben érzékenyen megjelenik a határon túli kérdéskör. Ma, amikor az autonómia ismét terítéken van, például Erdélyben, mennyire érzi aktuálisnak a könyvet, segíthet-e abban, hogy mi, magyarországiak jobban megértsük a határon kívül élő magyarok életét?

Az autonómiák kérdése örök. Egyetemi, városi, területi, kulturális, egyházi, etnikai autonómiák, decentralizáció, szeparatizmus, szubszidiaritás. Évezredek óta léteznek. Az autonómia a szabadság kérdése. Az önrendelkezés formáiról van szó. A függetlenségről. Az önálló döntéshozás képességéről, jogáról és intézményeiről. Ami akár a törvényesnek nyilvánított, de valójában elfogadhatatlan rend nyomása ellenében is szilárd belső törvényhozás útján alkot szabályt önmagának. Autonómia alatt sokan csak a szabad nyelvhasználatot, identitásvállalást, iskolaválasztást értjük, pedig az autonómiák kérdései mind húsbavágó kérdések voltak és lesznek. Hogyne lenne ennek aktualitása? Az európai és a nemzetközi közösség az embernek emberként kijáró jogok mellett – elméletben

– elkötelezett. Az autonómiák bizonyos formáit mégsem kedveli. Nekünk meg keserű a szánk, mert különböző európai „hiteles mércék” szerint mi idegengyűlölők meg rasszisták vagyunk, miközben a Kárpát-medencében körbepillantva mindenütt és állandóan csorbulnak a jogaink. És ettől persze fikarcnyival sem lesz elviselhetőbb a szegényeink vagy a hazai cigányság helyzete.

„Vagy ha minden ember, a föld minden lakója kitűzte volna a sárga csillagot. Akkor, amikor mindenkinek ki kellett volna tűznie. Vagy legalább mi kitűztük volna.” – írja. Ön szerint kikkel kellene a leginkább szolidaritást vállalnunk ma?

Erre azért nehéz válaszolni, mert ezzel fekszünk, ezzel ébredünk, ezt sulykolják a nap minden percében. „Szeresd a más! Szeresd a bevándorlót! A hontalant! A menekültet!” Üres szavak. Kongnak. „Szeresd felebarátodat! Apádat és anyádat! Szeresd a szegényt, a rászoruló!” Ez is kong. „Szeresd önmagadat!” Minden kong. Tudjuk, hogy mi „ildomos”, mégis minden üres. Pedig amúgy ez mind igaz. De a szeretet nem megy vezényszóra. Az vagy van, vagy nincs. De tanulható. Nem érzelmesség, de feltétlenül figyelem és türelem. Sok idő.